

Utdanningsdirektoratet
Postboks 2924 Tøyen
0608 OSLO

Deres referanse
2013/4196

Vår referanse (bes oppgitt ved svar)
13/00716-2/EOL

Dato
2. oktober 2013

Datatilsynets høringsuttalelse - Forskriftsfesting av gjennomgående dokumentasjonsordning for enkelte yrkesfaglige utdanningsprogram

Datatilsynet viser til Utdanningsdirektoratets høringsbrev av 21. juni 2013 der det foreslås forskriftsfesting av en gjennomgående dokumentasjonsordning for enkelte yrkesfaglige utdanningsprogram.

Datatilsynet har noen kommentarer til det fremlagte forslaget. Våre kommentarer knytter seg hovedsakelig til delene som omhandler ansvaret for dokumentasjonen, samt utformingen av datasystemet dokumentasjonen skal være en del av.

Til høringsforslagets pkt 4.2 Utdanningsprogram som omfattes

Datatilsynet mener det er positivt at Utdanningsdirektoratet lytter til faglige råd fra de ulike bransjene, og konsentrerer seg om studieretninger hvor det er et uttrykt behov for mer dokumentasjon av hva elevene har gjennomgått av opplæring.

Til høringsforslagets pkt. 4.4 Ansvaret for å utferdige dokumentasjonen

Datatilsynet støtter forslaget om at eleven/lærlingen selv har ansvaret for å utarbeide dokumentasjonen og at den attesteres av skolen/lærebedriften.

Vi mener imidlertid det er viktig å avklare eierskapet til et slikt dokument. Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk mener at det er den enkelte elev/lærling som bør eie sin informasjon¹. Direktoratet presiserer også at hensikten med den gjennomgående dokumentasjonen er å gi eleven/lærlingen en dokumentasjon av hvilken opplæring hun eller han har gjennomført.

Samtidig fremstår det ikke som reelt frivillig å utarbeide denne dokumentasjonen all den tid manglende dokumentasjon kan føre til nedsatt ordenskarakter². Det er også slik at hensikten med dokumentasjon også er å tilfredsstille et behov hos lærlingebedrifter og arbeidsgivere for mer detaljert informasjon om hva de enkelte søkerne har fått av opplæring.

¹ Høringsbrevets pkt. 4.2.1, andre avsnitt

² Høringsbrevets pkt 4.4, sjette avsnitt

Dette reiser spørsmål om hvilken råderett eleven/lærlingen skal ha over et slikt dokument. Er det slik at eleven/lærlingen selv kan bestemme om dokumentasjonen skal vedlegges søknad om lærlingeplass? Er det slik at eleven/lærlingen selv kan avgjøre hvem som skal ha innsyn i dokumentasjonen? Er fylkeskommunen/skolen pliktig å arkivere denne dokumentasjonen, og hvilke muligheter gir dette i så fall eleven/lærlingen til korrigerings/sletting? Erfaringsmessig vet vi at det er en lang og vanskelig prosess å få opplysninger rettet/slettet i dokumenter som forvaltningen har arkivert etter arkivloven. Dette er tema vi mener bør avklares før forskrift eventuelt trår i kraft.

Til høringsforslagets pkt 4.5 Formen på dokumentasjonen

Datatsynet mener det argumenteres fornuftig for hvorfor en nasjonal standard for gjennomgående dokumentasjon er mest formålstjenlig for både fylkeskommunene, arbeidsgivere og elevene/lærlingene.

Samtidig er det viktig å være oppmerksom på at strukturert informasjon, som er samlet på et sted, gir store muligheter for sammenstilling. Som direktoratet selv presiserer er hensikten med den gjennomgående dokumentasjonen å gi eleven/lærlingen en dokumentasjon av hvilken opplæring hun eller han har gjennomført. Bruk av opplysningene til andre formål enn dette må dermed begrunnes særskilt.

Datatsynet mener det er nødvendig at forskriften inneholder uttrykkelige formål med bruken av opplysningene som skal registreres. Dette for å unngå at opplysningene blir brukt til andre formål enn de var innhentet for uten at de registrerte samtykker til det, jf. personopplysningsloven § 11 c.

Direktoratet fremhever blant annet disse kriteriene som viktige for å ivareta behovene som ligger til grunn for en nasjonal standard:

-Fleksibilitet og frihet i valg av datasystem for dokumentasjon

-Data-/dokumentasjonssystem må ha åpent grensesnitt for overføring av data mellom ulike systemer

Datatsynet forutsetter at valg av datasystem for dokumentasjon tar hensyn til at det er den enkelte fylkeskommune som er behandlingsansvarlig for opplysningene de har om sine elever/læringer, og at den enkelte fylkeskommune derfor må ha dokumentasjonen innen sin kontrollsfære. Den enkelte fylkeskommune må f.eks kunne ivareta sin plikt til å sørge for konfidensialitet rundt personopplysninger de har ansvaret for.

En fordel ved å planlegge et nytt felles system for lagring av personopplysninger er at det gir god mulighet til å designe systemet etter prinsippene om innebygd personvern³. Innebygd personvern, eller Privacy by Design, betyr at det tas hensyn til personvern i alle utviklingsfaser av et system eller en løsning.

³ Datatsynets 7 steg til innebygd personvern og sjekklister for innebygd personvern vedlegges

Vi vil særlig peke på muligheten Utdanningsdirektoratet og skoleeiere har til å være i forkant og på forhånd vurdere risikoen for personvernet til de som registreres. Dette er både kostnadsbesparende og mer effektivt å forebygge enn å endre et ferdig system.

Direktoratets forslag legger opp til å involvere elevene og lærlingene i hele prosessen som utarbeidelse av dokumentasjon innebærer. Med en slik involvering bør det også være enkelt å sørge for åpenhet om hvordan systemet fungerer og hvordan personvernet blir ivaretatt i den løsningen man velger. Elever og lærlinger må gis lett tilgjengelig informasjon om hvordan opplysningene om dem blir behandlet, hvem som har tilgang, hvem opplysningene kan bli utlevert til og hvor lenge de lagres. Som nevnt ovenfor må det dessuten avklares hvilken adgang elevene og lærlingene har til å få endret eller slettet denne dokumentasjonen.

Med vennlig hilsen

Bjørn Erik Thon
Direktør

Eirin Oda Lauvset
seniorrådgiver

Kopi: Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet,
v/Statsforvaltningsavdelingen,
Pb 8004 Dep, 0030 Oslo